

MIGRACJE

Postulaty do polityków i polityczek

Apel organizacji członkowskich Konsorcjum Migracyjnego

Wybory do parlamentu pokazały potrzebę zmian. Nadzwyczajne zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego w postaci rekordowej frekwencji, zdecydowanego poparcia dla ugrupowań demokratycznych i zwrotu w kierunku pluralizmu politycznego przy jednoczesnym odrzuceniu ksenofobicznego (rasistowskiego) referendum, dają nadzieję na budowę nowoczesnego podejścia do migracji w Polsce.

Migranci oraz migrantki stanowią i będą stanowić stały element naszej rzeczywistości. Potrzebujemy merytorycznej rozmowy na ten temat i konkretnych rozwiązań. Oto najważniejsze:

1. Polityka migracyjna państwa

- apelujemy o rozpoczęcie prac nad polityką migracyjną dla Polski. Potrzebujemy dokumentu ramowego uwzględniającego nowe ruchy migracyjne i ich przyczyny (w tym zmiany klimatyczne), który będzie oparty na rzetelnych danych naukowych i długoterminowy. Dokument powinien powstawać w sposób jawny, partycypacyjny i włączający perspektywę osób migrujących.
- polskie społeczeństwo potrzebuje przygotowania do funkcjonowania w świecie zróżnicowanym. Konieczne są:
 - systematyczna edukacja społeczna na temat migracji, bez straszenia i populizmu,
 - kształcenie kadr urzędniczych i służb na różnych szczeblach,
 - regularne i oparte na faktach informowanie opinii publicznej o zmianach migracyjnych dotyczących Polski.

2. Bezpieczeństwo pracy osób migrujących

- Postulujemy przebudowę sposobu zatrudniania cudzoziemców, w tym:
 - oddzielenie ścisłego związania pracownika cudzoziemskiego z pracodawcą - zezwolenia powinny być wydawane na wykonywanie określonej pracy w Polsce (lub ew. na określonym terenie), a nie u konkretnego pracodawcy,
 - odbiurokratyzowanie, uproszczenie procedur oraz ich elektroniczna i automatyzacja,

- wprowadzenie pełnej i wyłącznej odpowiedzialności za nielegalne (niezgodne z prawem) zatrudnienie cudzoziemców na pracodawców, wprowadzenie braku jakiegokolwiek odpowiedzialności cudzoziemców za ten proces.
- Wnioskujemy o reformę i wzmocnienie Państwowej Inspekcji Pracy poprzez:
 - znaczne dofinansowanie PIP i zwiększenie liczby inspektorów pracy,
 - usunięcie jakichkolwiek funkcji karzących cudzoziemców za niezgodne z prawem zatrudnienie, łącznie z obowiązkiem denuncjacji tych osób Straży Granicznej - PIP powinna być instytucją wspierającą pracowników, w tym także cudzoziemskich,
 - wprowadzenie uprawnienia ustalania przez inspektora pracy istnienia stosunku pracy (pracodawca miałby prawo odwołać się do sądu),
 - objęcie kompetencją PIP kontrolowania umów zlecenia,
 - wyposażenie inspektora pracy w możliwość nałożenia na pracodawcę obowiązku natychmiastowej wypłaty pracownikowi zaległych i niewypłaconych wynagrodzeń (ze stosunku pracy lub umów zlecenia),
 - zmianę trybu pracy inspektorów pracy poprzez obowiązek rozmowy z pracownikami podczas kontroli, a nie ograniczanie się wyłącznie do analizy dokumentacji.
- Konieczna jest ochrona pracowników i pracowniczek przed wykorzystaniem na rynku pracy (w tym przed pracą przymusową i handlem ludźmi) - w szczególności w zakresie pomocy interwencyjnej (zamieszkanie, wyżywienie) oraz legalizacji pobytu i pracy.

3. Pogranicze polsko-białoruskie

Apelujemy o:

- Natychmiastowe zaprzestanie dokonywania przez Straż Graniczną wywózek (push backów) osób migrujących znajdujących się na polsko-białoruskim pograniczu oraz uchylene rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 20 sierpnia 2021 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie czasowego zawieszenia lub ograniczenia ruchu granicznego na określonych przejściach granicznych (Dz.U. 2021 poz. 1536) jako dokumentu wydanego z przekroczeniem uprawnień ustawowych, co zostało potwierdzone w orzecznictwie sądów administracyjnych.
- Natychmiastowe wstrzymanie rozpoczętej na początku października budowy kolejnej prowizorycznej zapory powstającej ciągnącej się wzdłuż muru granicznego. Powstające właśnie zasieki z concertiny (zwoje drutu żyłkowego) na wysokość człowieka stanowią zagrożenie dla zdrowia i życia osób poszukujących w Polsce ochrony oraz dzikich zwierząt żyjących w Puszczy Białowieskiej.
- Przyjmowanie wniosków o udzielenie ochrony międzynarodowej od wszystkich osób, które w sposób wyraźny lub dorozumiany zgłoszą taką chęć.
- Demilitaryzacja strefy nadgranicznej - wycofanie wojska oraz Wojsk Obrony Terytorialnej ze strefy nadgranicznej lub powierzenie im wyłącznie funkcji związanych z obroną państwa, a nie z zarządzaniem migracją.

- Dekryminalizacja pomocy humanitarnej na pograniczu poprzez umorzenie wszystkich postępowań karnych oraz karno-administracyjnych prowadzonych przeciw osobom aktywistycznym działającym na polsko-białoruskim pograniczu, w tym uchylene wszystkich mandatów nałożonych na osoby przebywające w strefie zamkniętej utworzonej pierwotnie na mocy przepisów o stanie wyjątkowym (Rozporządzenie Prezydenta RP z 2 września 2021 r. w sprawie wprowadzenia stanu wyjątkowego), a następnie przedłużonych nowelizacją ustawy o ochronie granicy państwowej z 17 listopada 2021 r.
- Dbalność o przestrzeganie standardów ochrony praw człowieka przez służby mundurowe, poprzez stworzenie niezależnego mechanizmu skargowego prowadzącego postępowania dyscyplinarne wobec funkcjonariuszy SG, Policji, Służby Więziennej i innych służb w sprawach dotyczących naruszeń praw człowieka. W skład takiego ciała powinny wchodzić osoby eksperckie, wybrane w sposób transparentny i niezależny od polityków i polityczek.
- Wszczęcie postępowań wyjaśniających i dyscyplinarnych wobec osób zaangażowanych w naruszanie praw człowieka osób migrujących oraz aktywistycznych udzielających pomocy humanitarnej na pograniczu, a także ich przełożonych.
- Wprowadzenie zmiany praktyki wnioskowania przez Straż Graniczną o detencję (będącą pozbawieniem wolności cudzoziemców w celu zabezpieczenia postępowania administracyjnego) jako rutynowej formy postępowania z osobami migrującymi. Umieszczanie w ośrodku strzeżonym powinno być wyjątkiem, a SG powinna stosować się w tym zakresie do wytycznych Sądu Najwyższego (wyrok z dn. 20 czerwca 2023 r., sygn. II KK 148/22) oraz trybunałów międzynarodowych, w tym:
 - “stosowanie detencji wobec cudzoziemców w związku z ubieganiem się przez nich o ochronę międzynarodową, jest środkiem ostatecznym i wymaga szczególnego uzasadnienia” (II KK 148/22),
 - detencja dzieci (w tym także tych podróżujących z rodzicami) musi być uważana za bezwzględny wyjątek (wyrok ETPCz z 26 marca 2020 r. w Bilalova i inni przeciwko Polsce), a zasada dobra dziecka musi być bezwzględnie uznawana za naczelną zasadę w tych sprawach, przy czym “dobra dziecka nie można sprowadzić wyłącznie do kwestii zdrowotnych” (II KK 148/22). Ponadto w przypadku rodzin obowiązkowe jest indywidualne zbadanie sytuacji każdego z członków rodzin, w tym każdego z dzieci (wyrok ETPCz z 17 stycznia 2023 w sprawie Minasian i inni p. Republice Mołdawii).
- Zlecenie Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury przeprowadzenia szkoleń dla sędziów orzekających w sprawach detencyjnych prezentujących standardy międzynarodowe w tym zakresie, których Polska jest zobowiązana przestrzegać.
- Wzmocnienie osobowe i finansowe Krajowego Mechanizmu Prewencji Tortur działającego w ramach Biura Rzecznika Praw Obywatelskich, by prowadził częstsze kontrole w ośrodkach strzeżonych.